

7
P R O G R A M

DER

KATHOLIEKE LEDEN

VAN DE

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

20 October 1896.

AMSTERDAM,
C. L. VAN LANGENHUYSEN.
1897.

Aan onze Katholieke Landgenooten.

De katholieke leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal hebben gemeend het volgende program te moeten vaststellen. Zij bieden het hun katholieken landgenooten aan in het vertrouwen dat de onder hen heerschende eensgezindheid de volle samenwerking van alle katholieke krachten zal bevorderen en verzekeren

Bij de samenstelling van dit program hebben zij zich laten leiden door eenige overwegingen, die zij in het kort wenschen mede te deelen.

Als katholieke mannen belijden en verdedigen zij wat door den H. Stoel over het wezen van den Staat, over oorsprong en bevoegdheid van het gezag, over plichten van vorsten en volken wordt geleerd. Zij verwerpen wat de *Syllabus* verwerpt, zij aanvaarden wat de Encycleken *Quanta Cura* van 8 December 1864 en *Immortale Dei* van 1 November 1885 leeren. In de laatstgenoemde Encyclek, die handelt over de „christelijke inrichting der Staten”, vonden zij de door hen te volgen gedragslijn getekend in de volgende zinsneden

„Voor Katholieken die waaijk dien naam waardig

zijn, is het allereerst noodzakelijk de Kerk als echte zonen lief te hebben en die liefde te toonen, alles wat met dezen roemrijken plicht niet overeenkomt zonder aarzelen te verwerpen, de staats-instellingen zooveel als t in eere geschieden kan te bezigen tot bescherming van waarheid en recht, er voor te waken dat de vrijheid van handelen de door natuurwet en Gods wet gestelde maat niet overschijde, ei naar te streven dat ieder gemeenebest naar den geest van 't Christendom worde ingericht Moelijk kan de weg waarlangs dit alles moet worden verkregen, op eensluidende en scherp omlyste wijze worden beschreven, daar hij verschillen zal, naar de veschillende eischen van plaats en tyd Toch moet men steeds waken voor de eensgezindheid en trachten naar éénheid van handeling

„Deze beide dingen zullen het best worden verkregen, indien allen en een iegelyk de voorschriften van den H. Stoel houden als de wet van hun leven, en zich richten naar de Bisschoppen, die *„de H Geest gesteld heeft tot het besturen van Gods Kerk”*

„De verdediging der katholieke zaak vordert onverbiddelyk in de belydenis der door de kerk overgeleerde leer, éénheid van zin by allen en de hoogste volharding, daarom moet er tegen worden gewaakt dat iemand op eenige wyze tot valsche meeningen overhelle of zwakkei weerstand biede dan de waarheid duldt. Over dat wat tot de vije meeningen behoort is het geoorloofd op gematigde wyze en met het doel om tot de waarheid te komen, te redetwisten, maar dan met vermyding van beleedigende onderstellingen en wederzydsche verwytungen. En opdat nu de eendracht der geesten niet door vermetel getwist worde verstoord zoo sta dit by allen vast de volle belydenis der Katholieke leer is niet bestaanbaar met meeningen, die ook maar naderen tot het naturalisme of rationalisme, wier kort begrip hierin bestaat het met den wortel utroeien van alle christelyke beginselen en in de maatschappij de heerschappij vestigen van den

mensch met terzijdestelling van God Even weinig staat het viij een anderen levensregel te volgen in den huiselijken kring dan tegenover de menigte, zoodat het gezag der Kerk in het bijzondere leven gehuldigd, in het openbare leven wordt verworpen Dit zou zijn het goed met het kwaad vermengen en den mensch in strijd brengen met zich zelve, terwijl hij juist altijd één van karakter moet zijn en op geen levensgebied mag afwijken van de christelyke deugd. Waar echter gehandeld wordt over zuiver staatkundige vragen, over den besten staatsvoim, over de verschillende inrichtingen van het staatsbestuur, over deze dingen kan men op voegzame wijze van meening verschillen

„In onderlinge liefde en in eerbied jegens den Apostolischen Stoel zullen de Katholieken twee dingen verkrijgen op de eerste plaats zullen zij de Kerk bystaan in het bewaren en verbreiden der christelyke wysheid, op de tweede plaats zullen zij een groote weldaad bewyzen aan de burgerlyke maatschappij, wier heil door booze begeerten in groot gevaar verkeert.”

Naar den eisch van deze woorden vol wysheid hebben zij getracht een program saam te stellen, dat in een vaste éénheid toch ruimte van beweging zou laten en tevens voor de praktijk een stellig grondslag zou geven Zij hebben zich niet beperkt tot hetgeen men soms een program van actie noemt Zij hebben aanwijzing willen doen van de hoofdpunten op welke de werkzame aandacht van al de Katholieken in den lande gevestigd moet zijn en blijven

Op welke wijze en in welke volgorde de behandeling van deze zaken zal plaats hebben is een vraag, die door allerlei omstandigheden zal worden beantwoord, allereerst door de samenstelling van de Tweede Kamer der Staten Generaal.

Volgens hunne overtuiging is de strijd over de ontwikkeling onzer Staatsinstellingen voor langen tijd beëindigd en op de hoofdpunten beshist. Daarom richten zij allereerst hunne aandacht op de dingen, die het volk in al zijn kringen kunnen verheffen, zijn welstand vermeederen, zijn rust verzekeren, sociale nooden lenigen, sociale ontwikkeling bevorderen, sociale beoering voorkomen. Want door al de deelen van dit program gaat de ééne gedachte het Staatsgezag voor alle standen van het geheele en ééne Nederlandsche Volk ten weldaad te doen zijn.

Zij worden in die overtuiging versterkt door de wetenschap, dat de in 1897 te kiezen leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal zullen geroepen worden om mede H. M. Koningin Wilhelmina, aan wie de Almachtige God geve wijsheid, kracht, heil en vele jaren, in naam van het Nederlandsche volk en krachtens de Grondwet als Koningin te ontvangen en te huldigen, aan haar te zweren dat zij Haer onschendbaarheid en de rechten Haer kroon zullen handhaven, Haar te zweren alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten Generaal schuldig zijn te doen. Als getrouwe onderzaten van het Huis van Oranje, als trouwe aanhangers van het Koningschap en van de Grondwet, meenen zij in 't belang van Vorstenhuis en Vaderland te handelen door op wetgevend gebied aan die maatregelen hun kracht te wijden, die kunnen stieken tot bevestiging van onze Nederlandsche rechten en vijheden, tot beter en vaster vervulling van ieders plicht, tot meerdere ontwikkeling en meerder bloei van het geheele volk en vooral tot versterking van den band tusschen Vorstenhuis en Natie naar het woord van Z. M. Koning Willem III „Oranje en Nederland, onder Gods zegen vrij, onafhankelijk en één”

Door deze overwegingen geleid en van deze gevoelens beziel hebben de Katholieke leden der Tweede Kamer vastgesteld en aanvaard het volgende:

PROGRAM.

I Sociale Vragen.

Voor de Katholieke leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal is de Encycleiek *Rerum Novarum* op dit stuk de grondwet.

Met haar verwerpen zij het Socialisme als waanzinnig, onrechtvaardig en leidende tot vernietiging van alle recht, alle vrijheid en alle orde.

De sociale vragen zijn in de eerste plaats zedelijke vragen en alleen in den geest van het Christendom kunnen zij tot eene goede oplossing worden gebracht.

Godsdienst, huisgezin en eigendom zijn de van God gewilde grondslagen der maatschappij.

Voornamelyk in den nood dezer tyden moet de Staat zijn macht op dit gebied doen gelden, altijd met eerbiediging van de natuurljke rechten van persoon en huisgezin.

De Wetgever heeft dus o. m. zijn aandacht te wyden aan de volgende punten

Zondagsrust,

Zedelijke en stoffelijke verheffing van den ambachts-

stand, voornamelyk met betrekking tot de leerlingen,
 Het vraagstuk der arbeiderswoningen ;

Verbod of beperking van den arbeid voor vrouwen en kinderen voor zooveel mogelijk en naar den aard der werkzaamheden en verbod van dien arbeid in fabrieken en werkplaatsen voor vrouwen met de zorg voor eigen kinderen belast :

Bestrijding van overmatigen arbeid ook voor mannen,
 Regeling der uitbetaling van loon

Verzekering tegen ziekte, ongevallen, invaliditeit en ouderdom.

Terwijl het recht van den arbeider op een pensioen van Staatswege als zoodanig beslist wordt ontkend, wordt even beslist erkend dat de Staat er toe behoort mede te werken dat het lot van den invaliden en den ouden weikman niet aan de openbare weldadigheid zij overgelaten. Dit brengt zijne roeping mede „uit het samenstel en uit het bestiel van den Staat moet de welvaart van de gemeenschap en van enkele personen opbloeien ” Enc *Rerum Novarum*.

Verbetering van de Armenwet met behoud van het thans gehuldigd beginsel „de ondersteuning der armen wordt” .. in hoofdzaak.... „overgelaten aan de kerkelyke en bijzondere instellingen van weldadigheid.”

II. Onderwijs.

Hoofdbeginsel blijft onderwijs als wezenlyk deel der opvoeding is plicht en recht der ouders.

Er behoort naar gestreefd te worden de bijzondere school regel te doen zijn.

De rechtsgelykheid door de pacificatie van 1889 erkend en gevestigd moet over het geheele gebied van het onderwys, ook over dat van Hooger en Middelbaar Onderwys worden uitgebreid

Getuigschiften van bekwaamheid, afgegeven door bijzondere gymnasia, verleen en dezelfde rechten en bevoegdheden als die, afgegeven door openbare instellingen van dien aard.

„mits de eischen, voor het verkrijgen van die getuigschiften gesteld ongeveer overeenstemmen met die van het programma bedoeld in het derde lid van art. 11 der Wet op het Hooger Onderwys,” art. 85bis Wet H. O. Wet van 23 Jul 1885 S. 141

en een eindexamen zij afgenomen door de leeraren der genoemde gymnasia in tegenwoordigheid van een Inspecteur en van gecommiteerden door de Regeering te benoemen.

Aan eikende Kerkgenootschappen en Vereenigen tot bevordering van Hooger Onderwys, die rechtspeelsoonlijkheid bezitten, moet het recht tot vestiging van leerstoelen aan de Ryks-universiteiten en aan de gemeentelyke Universiteit van Amsterdam worden verleend

Aan bijzondere gymnasia en bijzondere scholen voor Middelbaar Onderwys, die aan zekere by de Wet te stellen voorwaarden voldoen, moet van Rykswege een bydrage in de kosten van het Onderwys worden verleend.

III. Leger.

Vermindering van financieele en persoonlijke lasten moet nichtsnoer en doel blijven

De vraag moet worden onderzocht of bij den tegenwoordigen stand van zaken een uitgave van meer dan twintig milioen 's jaars voor het leger gewettigd is.

Voor miliciens, die geacht kunnen worden geheel of ten deele kostwinners te zijn, wordt schadeloosstelling verleend.

Naar verheffing van het zedelijk leven bij land- en zeemacht moet worden gestreefd.

IV. Zaken van recht.

Als beginsel sta de uitspraak, dat de Overheid, die uit God is, het recht blijft om te straffen met de straffe des doods

Ryksopvoedingsgestichten en gevangenissen voor jeugdige misdadigers moeten worden toevertrouwd aan erkende Kerkgenootschappen en daartoe in het leven geroepen liefdadige instellingen behoudens het toezicht van den Staat.

Inzonderheid voor de jeugdige beklagden is kort recht een eisch van zedelijk en stoffelijk belang

Over het geheel moet naar vereenvoudiging in de rechtspleging worden gestreefd.

Art. 449 van het Wetboek van Strafrecht moet worden afgeschaft en art. 136 B.W. dienovereenkomstig gewijzigd.

De formaliteiten, gevorderd bij het sluiten van het burgerlijk huwelijk, moeten zooveel mogelijk worden vereenvoudigd

Schadeloosstelling kan volgens wettelijke regeling worden toegekend aan hen, die uit preventieve hechtenis zijn ontslagen, zonder dat eene veroordeeling gevolgd is, zoomede aan onschuldig veroordeelden

Toezicht van overheidswege op levensverzekeringen, zieken- en begrafenisfondsen.

Verbod van huizen van verkoop met recht van wederinkoop

V Belastingen.

Geen verdere uitbreiding of verhooging van 's Ryks directe belastingen

Afschaffing van het recht van successie in de rechte lijn. Versterking van 's Ryks middelen, zoo die noodig is, worde verkregen door indirecte heffingen o a. door eene belasting op de transactien ter beurze.

VI. Landbouw en Nijverheid.

De Regeering behoort den Nedeil Landbouw en de Nederl. Nijverheid te steunen en te ontwikkelen door maatregelen van overheidswege te nemen.

Met name behoort zij, waar zij optreedt als werkgeefster en aanbestedster, op de belangen van den Ned. arbeid te letten en zich niet dan om gewichtige redenen te wenden tot het buitenland.

Bescherming van landbouw en nijverheid door her-

ziening van ons Nerdeel. tarief van invoerrechten

Weder-invoering van octrooien.

Vermindering van lasten, bijzonder drukkende op den landbouw als b. v. door afschaffing van tollën op wegen en vaaiten, vermindering van kosten van zegel voor pacht-contracten, veigemakkelyking van den tiend-afkoop.

Wijziging der grondbelasting.

VII. Kolonien.

Herziening der verordeningen op het toelaten van christenleeraars, priesters en zendelingen in Nederlandsch-Indie.

Krachtiger ondersteuning der Missien.

Bij het inlandsch onderwys behoort de invloed der erkende christelyke Kerkgenootschappen langs wettelyken weg te worden verzekeerd.

Voorziening in den rechtstoestand der inlandsche Christenen.

Verbetering van den financieelen toestand door krachtiger ontwikkeling der natuurlyke hulpbronnen.

Ten slotte wenschen de Katholieke leden der Tweede Kamer nog het volgende te verklaren.

De opheffing der Nederlandsche legatie bij den H. Stoel blijven zij afkeuren en betreuen. Voor het belang en de eer des lands vorderen zij haar herstel. Zoo spoedig dit herstel met eenigen hoop op goeden

uitslag kan worden beproefd, zullen zij geen middel ongebruikt laten om daartoe te komen.

Zij hopen en vertrouwen dat al hun Katholieke landgenooten aan bovenstaand program hun krachtigen en onontbeerlijken steun zullen verleen.

Vastgesteld te Utrecht, 20 Oct. 1896.

Mr H. F. LAMBRECHTS
 Dr P. J. F. VERMEULEN
 Di H. J. A. M. SCHAEPMAN
 Mr. B. M. BAHLMANN.
 Mr H. A. M. VAN BERCKEL.
 Mr. M. J. C. M. KOLKMAN.
 Mr. A. F. VOS DE WAEL
 Mr J. J. I. HARTE
 Mi L. BARON MICHIELS VAN VERDUIJNEN.
 L. DE RAM.
 Mr J. A. N. TRAVAGLINO.
 B. F. VAN VLIJMEN
 Mr. TH. BORRET
 W. P. A. MUTSAERS.
 F. T. J. H. DOBBELMANN
 Jhr I. VAN DEN BERCH VAN HEEMSTEDÉ.
 I. GRAAF DE MARCHANT D' ANSEMBOURG.
 M. DE RAS
 J. TH. M. SMITS VAN OIJEN.
 E. A. M. VAN DER KUN
 Dr. W. EVERTS
 P. J. TRUIJEN.
 Mr. W. VAN BASTEN BATENBURG.
 Mr. J. A. LOEFF
 Dr W. H. NOLENS.

Bij den Uitgever dezes mede verkrijgbaar:

ENCYCLIEK

VAN

onzen Allerheiligsten Vader LEO XIII,

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus.

Over het Arbeiders Vraagstuk.

(„Rerum Novarum“.)

VIERDE DRUK.

20 Cent.